

לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים – אכילה, הנאה, בישול (תנא דבי ר' ישמעאל).
 גזרה שוה – כי עם קדוש אתה. ולהלן ואנשי קדש תהיון לי... ובשר בשדה טרפה – מה להלן אסור אף
 כאן. ואיסור"נ למדנו מקל-יחומר מערלה שלא נעבדה בה עבירה ונאסרה בהנאה, וכשאתה פורך מה
 לערלה שכן לא היתה לה שעת הכושר, יש להוכיח מחמץ בפסח ומכלאי הכרם (איסי בן יהודה).

קפא. אלו פירות אפטריות בבנין אב מכתוב אחד, משני כתובים, ומשלשה?

כשלמדים מכתוב אחד, אין אפשרות לפרוך פירכא כל דהו אלא רק ע"י קולא / חומרא, שקיימת במלמד
 ואינה קיימת בלמד.

כשלמדים משני כתובים – אפשר לפרוך פירכא כל דהו, גם שאין בה צד קולא או חומרא, אלא שיש
 מכנה משותף כלשהו לשני המלמדים, שאינו בלמד. (ואעפ"י שלא חזר הדין ולא באנו לצד השוה. רש"י
 ותוס'.

ואם יש חומרה שונה בכל אחד מן המלמדים, ואין חומרה בלמד, אפשר לפרוך 'שכן יש בהן צד חמור',
 ואעפ"י שאין החומרות שוות, שגם זה בכלל 'פרכא כל דהו'. אך אם הלימוד נעשה בתחילתו ע"י 'קל'
 וחומר, כלומר שיש חומרה מסוימת בלמד שאינה במלמדים – א"א לפרוך כן, שהרי גם בו נמצא צד
 חמור. עפ"י הדושי הר"ן).

כשלמדים משלשה כתובים – אם חזר הדין ובאנו לידי 'צד השוה' (לפי שדחינו את הלימוד מכאו"א בנפרד
 או משנים מן המלמדים), אפשר לפרוך פירכא כל דהו. אבל אם לא באנו לידי צד-שוה, אין לפרוך אלא
 ע"י קולא או חומרא, ולא בפרכא כל דהו, אפילו שוים שלשתם באותו ענין.

כלל נוסף: כל 'מה הצד', מגופו ('מה לצד השוה שבהם שכן...') – פורכים, מדבר אחר ('פלוני יוכיח') –
 אין פורכים.

– כך המדות מסורות בידינו מסיני. (רש"י. וע' הדושי הר"ן נתינת טעם בדבר).

דף קטז

קפב. מה דינם של מיני החלב דלהלן?

- א. חלב קרוש הנמצא בתוך קיבת נבלה. וכן גבינות שהועמדו על ידו.
- ב. חלב קרוש שבקיבה של בהמה שנשחטה ע"י עכו"ם. וכן גבינות שהועמדו ע"י.
- ג. חלב קרוש שבתוך קיבה של בהמה שנלקחה מן הנכרי, ושחטה ישראל.
- ד. חלב שבקיבת כשרה שינקה מן הטרפה; של טרפה שינקה מן הכשרה.
- ה. חלב קרוש שבתוך הקיבה, ומלחו אותו עם עור הקיבה; גבינות שהועמדו בו.
- ו. גבינות שהועמדו בעור של קיבה כשרה; בעור קיבת נבלה.

א. חלב קרוש שבקיבת נבלה – שנינו במשנתנו שהוא אסור. ופרש רב חסדא, שמצד עיקר הדין אין לאסרו,
 לפי שאינו חלק מגופה, אלא גזרו חכמים שנראה כאוכל נבלות. רבא תמה על טעם זה. והסיק בשם ר'
 יוחנן שמשנה זו – משנה ראשונה היא, שאותו חלב נידון כחלק מגופה, אבל לפי האמת (כפי שהסיק ר'
 יהושע בע"ז כט, וגם משנתנו נקטה כן, בסיפא), חלב זה מותר, שהרי הוא כחלב כשר הכנוס במעיה. וכל
 שכן שאפשר להעמיד גבינה ע"י חלב זה.

(כתבו התוס', אף כי הלכה כן, עתה נוהגים העולם איסור בחלב זה. ובדיעבד מותר).

ב. חלב שבקיבת בהמה שנשחטה ע"י עכו"ם – דינה כחלב שבקיבת נבלה, אלא שחמורה הימנה לדעת ר' אליעזר הסובר סתם מחשבת עכו"ם לע"ז, וכיון שנוח לו לעכו"ם בכל מה שכנוס בתוכה (שע"כ היא נראית שמנה ומובחרת לאלילו) – נאסר כל מה שבמעיה, וגם הגבינות שהועמדו על ידה. ואולם הסיקו הלכה שאין לחוש לדעת ר' אליעזר, (וכמו שמסר ר' שמואל ב"ר יצחק בשם ר' יוחנן). ואולם אם ידוע שהיא בהמת עבודת-כוכבים – החלב שבתוכה אסור, וכן הגבינות שמעמידים בקיבתה.

ג. לפי הסבר רב הונא למשנתנו, גזרו חכמים על חלב שבקיבת בהמה שנלקחה מן הנכרי, שמא ינק מן הטמאה. ואולם שמואל פרש באופן אחר. (והלכה כשמואל. וכן נוהגים, להעמיד בקיבת עגלים הנלקחים מן הנכרים. תוס').

ד. חלב שבקבת כשרה שינקה מן הטרפה – אסור, כחלב טרפה. (ומשמע ברש"י שאין חילוק בין חלב צלול לקרוש. (והרישב"א נקט לעיקר כרש"י). ואילו לשיטת רבנו תם והר"ה, זה דוקא בחלב צלול, אבל החלב הקרוש שבקיבה – הסיקו שאינו אלא פרש בעלמא ומותר. ומהרי"ף והרמב"ם נראה שלהלכה מותר אף בצלול. והרמב"ן צדד 'בד' הרי"ף והגאונים. אבל הוא עצמו הקשה על שיטה זו. ועריטב"א אפשרות נוספת; החלב עצמו אסור, אבל גבינות שמעמידים בו – מותרות, שהאיסור נתעכל ונעשה פירשא בעלמא). חלב שבקבת טרפה שינקה מן הכשרה – מותר, כחלב כשרה. בסתם, אין חוששים שינקה מן הטרפה, הן בבהמת ישראל הן בבהמת עכו"ם.

ה. חלב שבקבה הנמלח עם עור הקבה – יש מתירים את הגבינה שנעמדה בו, משום נ"ט בר נ"ט (וכ"כ הרמב"ם בתשו' שיט). ואולם רש"י הסיק שאסור הדבר, כיון שיש לו דין חלב גמור ואינו פרש בעלמא, והרי הוא נאסר מחמת הבשר. (ומבואר בתוס' שאין כאן איסור תורה, שהרי אין זה דרך בישול, אלא מדרבנן. ולפי הדעה הראשונה, אותו חלב נידון כפירשא בעלמא, ולכן הוא מותר. ופרש רבנו תם, דוקא החלב הקרוש שבקיבה, זה שמעמידים בו גבינות, אבל הצלול – דינו כחלב. ולזה הסכים הר"ה. ואולם הרי"ף והרמב"ם סוברים שאפילו בצלול מותר. (הרשב"א בחדושו כאן כתב שנראים דברי רבנו תם. ואילו בתוה"ב משמע שנקט כהרי"ף והגאונים שאף בצלול מותר – ע' ב"י יו"ד פו. וע"ע בראשונים ובפוסקים שם בדין צלול שלאחר מכן נעשה קרוש). והרמ"א כתב שנוהגים לאסור. ופרש הש"ך, שלכתחילה נראה שאסור אף בקרוש, אבל בדיעבד אין לאסור אלא בצלול).

ו. גבינות שהועמדו בעור קיבת כשרה – אם יש בקיבה בנותן-טעם – הרי הן אסורות משום בשר בחלב, (ומדרבנן, שדרך בישול בלבד אסרה תורה. תוס'). ואם לאו – מותרות. ואסור להעמיד בה גבינות לכתחילה. (פוסקים). וכתב הרמ"א (פו, י), שאם מולחים ומיבשים את עור הקיבה – מותר למלאו בחלב). גבינות שהועמדו בנבלה וטרפה – אסורים, משום שהאיסור מעמידם. (ר"י בן מגאש; רמב"ם ועוד).

דף קיז

קפג. א. חומר בחלב מבדם וחומר בדם מבחלב – כיצד?

ב. האם האליה נקראת חלב, והאם דינה שוה לשאר חלבים שבבהמה?